

Parafia św. Jakuba Apostoła w Tolkmicku Salezianie

Tekst: Edith Jurkiewicz-Pilska

Budowa pierwszego drewnianego kościoła w Tolkmicku rozpoczęła się w latach 1296-1300. Z powodu różnych trudności zakończono ją dopiero w 1344 roku. Odtąd do roku 1466 kościół przynależał do Szpitala Św. Ducha w Elblągu. Potem miasto znalazło się pod rządami polskiego króla i stało się siedzibą starostwa.

Stosunkowo krótko po wybudowaniu drewnianego kościoła, wzniesiono na tym samym miejscu, dzięki hojności mieszkańców Tolkmicka, nowy kościół ceglany w stylu gotyckim.

28 października 1376 kościół konsekrował biskup warmiński Henryk Sorbom – ku czci Zwycięskiego Krzyża, Panny Maryi i św. Jakuba – patrona rybaków.

Na przestrzeni dziejów miasto jak i kościół wielokrotnie trawił pożar.

Jeden z proboszczów, Johann Schwahn, szczególnie zasłużył się zarówno mieszkańcom Tolkmicka jak i kościołowi. Podczas jego duszpasterzowania budynek kościelny był po jednym z pożarów w bardzo złym stanie. W sprawozdaniach powizytacyjnych dwóch biskupów Warmii, Potockiego i Szembeka, z roku 1716 i 1738, czytamy o złym stanie technicznym budynku kościelnego, szczególnie biskup Szembek zwraca uwagę na nie godną kościoła, formę i materiał, z jakiego wykonano ołtarz główny.

Dzięki Krzysztofowi Perwangerowi, wybitnemu młodemu rzeźbiarzowi, który w roku 1735 przybył z Tyrolu do Tolkmicka, aby tu osiąść na stałe, kościół otrzymał wspaniały złocony, marmurowy ołtarz główny, ołtarz boczny, ambonę i nowe okna.

Dwie rzeźby Krzysztofa Perwangerera, Panna Maryja na kuli ziemskiej i św. Nepomucen początkowo stały na cokołach przed kościołem. Obecnie znajdują się w jego wschodnim przedsionku.

W roku 1750 Krzysztof Perwanger wykonał przepiękny krucyfiks z metalu,

ozdobiony bursztynami. Corpus Christi został wyrzeźbiony z kości słoniowej. Rzeźbiarz podarował krucyfiks zasłużonemu proboszczowi Johannowi Schwahnowi. W 1996 roku krucyfiks został poddany pracom konserwatorskim i obecnie znajduje się w małej absydzie nad tabernakulum w ołtarzu głównym.

Niestety w roku 1767 miasto i kościół nawiedza kolejny wielki pożar. Z wielkich dzieł Perwangera ocalał jedynie krucyfiks i dwie rzeźby Panny Maryi i św. Nepomucena.

Po tym pożarze wieża kościelna była bardzo zniszczona. Trzeba było ją częściowo rozebrać i odbudować. Odbudowa możliwa była dopiero w roku 1782. Wieżę zwieńczono hełmem namiotowym. W tej formie wieża pozostaje do dziś.

W czasach proboszcza Teodora Matthee, a więc już pod koniec XIX wieku, liczba katolików w Tolkmicku znacznie wzrosła i budynek kościelny nie był wystarczający wobec istniejących potrzeb. Dlatego postanowiono go powiększyć.

Po zakończeniu wszystkich prac budowlanych w roku 1902, powstała wspaniała trójnawowa świątynia z transeptem, który na ścianach zamykających go od północy i południa, przyozdobiony został w ogromne witrażowe rozety, powiększonym prezbiterium i dwiema zakrystiami. Prezbiterium zamykają od strony zachodniej trzy ściany, w których, w ich górnych częściach, umieszczono piękne witrażowe okna. W centrum prezbiterium znajduje się witraż przedstawiający postać Jezusa (Najświętsze Serce Jezusa), po lewej stronie: Św. Katarzyna z Aleksandrii i św. Andrzej, po prawej stronie: Św. Jakub i św. Roch.

Kościół jest utrzymany w stylu neogotyckim: Ołtarz główny, dwa boczne ołtarze św. Anny i Matki Bożej, są autorstwa rzeźbiarza z Elbląga – O. Roemera, wykonane w roku 1902.

Ołtarz główny składa się z pięciu części. Ma dwa skrzydła: Na lewym widoczna jest scena Zwiastowania, na prawym – Ukoronowanie Matki Bożej. W obu częściach znajdujących się blisko środka ołtarza umieszczono cztery rzeźby: Św. Elżbiety Turyńskiej, św. Barbary, św. Franciszka Ksawerego i św. Jerzego. Skrzydła są ruchome i można je zamknąć – ukazuje się wówczas scena cierpiącego w ogrodzie Getsemani Chrystusa pocieszanego przez anioła.

W antependium ołtarza widnieją namalowane na drewnianych deskach trzy obrazy: Ofiara Abrahama, jeleń pijący wodę (symbol katechumena łaknącego

wody chrztu) i spotkanie Melchizedeka z Abrahamem.

Na wyższym z dwóch chórów, nad głównym wschodnim wejściem do kościoła, umieszczono organy, które wykonała w 1902 roku firma Terletzki-Wittek z Elbląga. Organy te to jeden z cenniejszych małych instrumentów w okolicy, zarówno jeśli chodzi o wygląd jak i brzmienie.

W pobliżu głównego wejścia kościoła znajdują się dwie rzeźby: Św. Mikołaj, patron rybaków i św. Antoni z Padwy.

W nawie głównej, przy kolumnach umieszczono kolejne trzy rzeźby: W środku kościoła – Jezus Chrystus, bliżej prezbiterium: Najświętsza Maryja Panna i św. Józef.

Kościół jest zwieńczony kryształowym sklepieniem.

Na zewnętrznej, północnej ścianie kościoła, znajduje się piękna płaskorzeźba przedstawiająca cierpiącego Chrystusa w ogrodzie Getsemani i pocieszającego Go anioła.

Kościół nie uległ wielkim zniszczeniom na skutek działań wojennych prowadzonych podczas 2. Wojny Światowej, ani też po jej zakończeniu. Wszystkie ołtarze, ambona, stalle, rzeźby, chóry, prawie wszystkie ławki kościelne przetrwały. Niektóre piszczałki organowe należało uzupełnić. Krucyfiks Perwangerera w ogólności dość dobrze przetrwał czas zawieruchy wojennej.

Kaplicę Najświętszego Serca Jezusa na cmentarzu w Tolkmicku ufundowała Marianna Schwahn, matka proboszcza Johanna Schwahna, w roku 1738. Kaplica ma płaskie drewniane sklepienie. Od strony zachodniej i wschodniej zamknięta jest barokowymi szczytami.

Podczas 2. Wojny Światowej uległa poważnym zniszczeniom. W 1959 roku dokonano częściowej restauracji kaplicy. W ostatnich latach, dzięki m. in. wsparciu finansowemu byłych mieszkańców Tolkmicka, prace restauracyjne zostały zakończone.

Od 1967 roku parafią św. Jakuba Apostoła opiekują się Księża Salezjanie. Szczególną opieką duszpasterską otaczają dzieci i młodzież.

Msze św.

W niedziele, uroczystości i święta:

7.00; 9.00; 10.30, 12.00 (z udziałem dzieci); 18.00

W dni powszednie:

7.00 i 18.00

Kancelaria

We wtorki: Od 9.00 do 12.00

W czwartki: Od 13.00 do 16.00

Jest także możliwość zwrócenia się po każdej Mszy św. oraz w razie potrzeby w dowolnej chwili.

Dom Rekolekcyjno-Wypoczynkowy Serdecznie zapraszamy!

Oferujemy naszym gościom pokoje jedno-, dwu-, cztero- i pięcioosobowe z łazienkami. Łącznie dysponujemy 26 miejscami noclegowymi. Dla liczniejszych grup – możliwość dodatkowych noclegów w kwaterach prywatnych.

Zapewniamy pełne wyżywienie, przygotowywane na miejscu ze świeżych i zdrowych produktów, w tym dania rybne.

Atrakcję stanowią malowniczo położone miasteczko, otoczone lasami i wodami Zalewu Wiślanego. W pobliżu – piękne miejscowości: Elbląg, Frombork (Katedra, grób Kopernika), Malbork, Gdańsk, bogate w zabytki i inne walory turystyczno-krajoznawcze.

Parafia św. Jakuba Apostoła

ul. Kościelna 2

82-340 Tolkmicko

tel: 55 231 66 34

Konto parafii:

PKO BP SA Oddział 1 w Elblągu, ul. Teatralna 9

82-300 Elbląg

75 1020 1752 0000 0202 0069 7011